

פרוטוקול מס' 190

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג', ג' בסיוון תשל"ו - 1.6.76, שעה 08.30

נ כ ח ר :

נ.צ. קשה - מ'ס יו'ר
נ. אליעד
י. בארי
א. הרליץ
א. ורדיגר
א. ידיב
ב. מואב
ד. קורן
י. תמיר

חברי הוועדה:

מוזמנים:

ראש עיריית ח'א ש. להט
מר וירשובסקי - עיריית ח'א
מר לפיד -
מר רותם - משרד הפנים
מר כהנא -
מר קפלן - סינהל מקרקעי ישראל
מר בראז -
גב' קרוינט
נ/מ ד. קונפורט - משרת ישראל
ח"כ מ. ידיב

ד'ר נ. אילתי - משרד הפנים (לס' 2)

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה :

א. אדלר

סדר-היום:

1. האירועים בשכונת חקורה בת"א
2. המצב בסירת-הכרמל.

1717.

(ניקא ביום 2.6.76)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ב.צ. קשת:

אני חוזר ומבקש ממשרד הפנים להעביר לועדה את רשימת המבנים הציבוריים שתנאי הבטיחות בהם אינם בסדר. דנו בזה לפני חודשיים, כשעסקנו בענין מלון פארק בנתניה, ואנחנו ממשיכים לשמוע על הבעיה, במלון נוסף בת"א, בבית-החולים בבאר-שבע וכו'.

א. הרליץ: אני מבקשת לצרף לכך את ענין המקלטים - רשימת המבנים הציבוריים שמעכבים את היחידים התפעול שלהם משום שאין בהם מקלטים. שמענו למשל על בנין "מגדלור" בת"א.

1. האירועים בשכונת התקווה בת"א

מ. יריד: בישיבה הקודמת שמענו את ראש העיר, שאמר כי הפתרון לבעיית משכנות העוני, כולל שכונת הארגזים, שכונת עזרה, שכונת הבולגרים וכו', יימצא במסגרת ממלכתית כוללת. גם אני סבור שפתרון הבעיה איננו במסגרת העירייה בלבד. זוהי תכנית רחבה המחייבת באמת פתרון ממלכתי. ברוח זו אני אף מציע שהוועדה תנסח את מסקנותיה.

אין ספק שאני מחייב שמירת החוק והסדר במדינה. אבל הדברים אינם פשוטים. עוד לפני חודשים אחדים החלה תסיסה בשכונת; אנשים הוזמנו למסערה ושם הודיעו להם שהוצאו נגדם צווי הריסה. כבר אז פניתי לגורמים שונים והזהרתי מפני התסיסה הגוברת, וטענתי שמצב-הרוח הכללי במדינה איננו מתאים לגשת היום לביצוע צווי ההריסה, בפרט שאין לנו מה להציע לאותן משפחות שבתיהן ייהרסו.

מה שקורה היום בשכונת התקווה הוא חלק של תהליך שהחל עוד ב-1948. אז קמה שכונת הבולגרים. היתה עליה גדולה, ולא היה היכן לשכן את האנשים. כל אחד בנה לו אפוא צריף, ונוצרו עובדות בשטח על קרקע של הלאום, ואיש לא אמר מאומה. במשך הזמן הוחלפו כמה מן הצריפים במבנים, והיום אפשר לראות בשכונת וילות יפות בצד הארגזים השבורים.

לפני שנים אחדות דנה ועדת הפנים ביחד עם ועדת העבודה בנושא שכונות העוני, וגם אז הזהרתי מפני התופעה הזאת, ואף העמדתי את מינהל מקרקעי ישראל על מידת הנובוז העצומה של רכוש המדינה. לאחרונה גברה הנטייה לקחת שטחים נוספים שהם קרקע ציבורית ולבנות עליהם שלא כחוק. הדבר נעוץ במדיניות הלא-טובה של המינהל, וייתכן שגם העירייה נושאת באחריות.

באיזור הגובל בכפר-שלם ושכונת התקווה יש שטח גדול של המינהל, שנמכר לחברות ציבוריות (רסקו, שיכון-עובדים, חברת רובינשטיין וחלמיש), והוכנה תכנית בניה לאיזור, כשהקרקע שנמכרה - גמורה ביחד עם המבנים שהיו תפוסים ע"י משפחות שונות. חוזה המכירה מחייב את הקונים לפנות את התושבים מהמקום. אלא שהחברות הציבוריות הלכו בדרך הקלה: בכל מקום שהיה מיועד לבניה - ניתן פיצוי לתושבים והם פונו, ואילו בפבזה שכן, שבאותו רגע היה מחוץ למסגרת הבנין המיידית, הושארו הדיירים במקומם. לדעתי היתה העירייה צריכה לפנות בצורה מסודרת את כל התושבים מן הסביבה. במשך הזמן הלכו הפיצויים ותפחו, והגיעו למיליון ולמיליון - דחצי לירות פיצויים למשפחה. אנשים הגיעו למסנה שאם אפשר לפלוש לארמת הלאום ולהקים עליה מבנה - זה משתלם.

מ. יריד:

כך התפתחו העניינים במשך קרוב ל-30 שנה. בשעתו הפניתי את תשומת לבו של ראש העיר הקודם, מר רבינוביץ, לצורך בפתרון ממלכתי של הבעיה, ע"י פינוי בנת-אחת של כל התושבים הללו ותכנון כולל ומקיף של האיזור. פניתי גם לראש המינהל, שטען כל הזמן שאין בועתו לתת פיצויים לאנשים אלה שפלטו לאימת המדינה. לאחרונה נסוג בו מסירונו נוכח המציאות, אבל זה בתנאי שיימצא לבעיה פתרון כולל.

בעיה גורמת היא בעיית התושבים. רובם המכריע של תושבי שכונת התקווה הם אנשי עמל, אזרחים נאמנים ומסודרים. כמו בכל ארץ ועיר יש גם שם בתחתית הסולם קבוצת-שוליים. בעשרים השנים האחרונות באו לשכונת התקווה ולאייזור ת"א בכלל כל אלה שנפלטו ממקומות שונים בארץ - קרית-שמונה, בית-שאן וכו'. כולם הגיעו לאייזור ת"א, והמקום הנוח ביותר היה שכונת התקווה. בזמנו הצענו לעירייה להקים קרן פודה שתפקידה יהיה לעזור למשפחות הללו. בכל מקום שניתן לפנות משפחה - הצענו לאטום את הבניין המפונה, כדי שלא יפלטו אליו אחרים, כפי שקרה בעבר. הוקמה אפוא קרן של 5 מיליון ל"י, אבל הסכום לא הספיק, משום שהוא נועד לא רק עבור המשפחות הללו אלא לכל מי שנזקק לעזרה בשיכון.

בתקופה האחרונה יש הסתה בשכונת המפלגה שהיא מעוברי ישראל, שיש לה אחריות למה שקורה גם בגליל - רק"ח - בוחשת גם בצ'בור הזה, שבו היא רואה קרקע פוריה להסתה נגד המדינה, נגד העירייה ונגד המוסדות. זוהי תופעה שקיבלה מימדים חמורים יותר בשנה האחרונה. הכרוזים של רק"ח מדברים כבר לא רק על שוטרים שבאים לדכא כניכול, אלא גם על חיילים.

האם ההסתה היא גורם למצב הזה, או ניצול המצב?

ב. מואב:

אין חולקים על כך שהיא ניצול המצב ולא גורם לא.

היור' ב.צ. קשת:

האם הופצו כרוזים חתומים ע"י רק"ח מסש?

מ. יריד:

כן. בידי כרוז חתום ע"י רק"ח. היה בשכונה גם ועד יוזם שהפיץ כרוזים. היתה אפוא הסתה, למרות הטענה החוזרת ונשנית שאין כוונה לפגוע בנתי-מגורים ולזרוק אנשים לרחוב. אלא שהתושבים טענו שאמנם מתחילים במקום אחד, אבל יגיעו לכולם, ואז קרה מה שקרה.

בישיבה הקודמת ניתן לנו הסבר על ההכנות לאירועים - חפירות וכו'. אין ספק שהיתה כאן פעולת הכנה שנעזרה ע"י מומחים-מסיתים, ולא ע"י אזרחים תמימים בלבד.

אני חרד לגורלם של תושבי השכונה ורוצה לעזור להם בכל מחיר. ברור שהעיתוי למה שהיה לא היה מתאים, וגם לא נערכה ע"י העירייה פעולת הסברה מתאימה ומספקת בקרב התושבים. ראש העירייה היה צריך לכנס מסיבת-עתונאים לפני המעשה, לא אחריו, ולהראות להם מה קורה בשטח, כדי להכין דעת ציבור. ייתכן שאז ההתפתחות היתה אחרת.

היום אני טוען שחייבת להיות תכנית ממלכתית משותפת לעירייה ולממשלה לפתרון בעיית השכונות הללו: שכונת

מ. ידיר:

הארגונים, הכולגרים וכו', אבל תכנית מפורטת, כדי שכל אחד ידע מה עומד מאחוריה. יחד עם זה יש לפרסם ברבים את תכנית המתאר של כל שכונת התקווה, ולהסיר את הקפאת הבניה מן האיזורים המותרים לפי תכנית המתאר, כדי לאפשר לחושבי השכונה רווחה מסויימת.

הייתי מציע לעיריה, למשרד הפנים ולמינהל לערוך סקר יסודי של המצב עד היום, אני יודע שלפני שנתיים-שלוש נערך ע"י העיריה סקר, באמצעות חברת "עתידי". אבל הסקר איננו מעשי עוד היום, כי רברים רבים השתנו. הסקר הזה קבע מהו מספר הדירות שצריך להרוס ומהו מספר הדירות שניתן לשקם. בצורה כזאת צריך לנסות לפתור את בעיית השכונה מבחינת תנאי דיור. בשעתו דובר על 5,000 משפחות, שמחציתן היו סיועדות לפינוי ומחציתן לשיקום. היום ברור שהמצב החמיר, לאחר שנוצרו בשטח עובדות נוספות. לכן צריך כאמור להכין סקר יסודי נוסף, לפרסם תכנית מתאר של השכונה על כל חלקיה וצריך למצוא פתרון ממלכתי נאות למשפחות הללו, אנשי עבודה שהגורל התאכזר להן באשר אינן נמצאות ברמה העליונה של החברה.

כשהוחל בשעתו בפתרון בעיית זוגות-צעירים, נעשה הדבר ע"י הגרלה. אז התרעתי ואמרתי שהשיטה איננה טובה, כי בהגרלה עולים אנשים רבים שאינם תושבי ת"א עצמה, ואילו אנשי השכונות לא קיבלו את הסיוע הדרוש. אני חוזר וטוען שבכל תכנית שיכון של עיריית ת"א צריך להפריש חלק עבור תושבי השכונות, כולל מענקים וכו'. כדי להוציאם מן השכונה ולפזרם בכל חלקי העיר, בכל איזורי הבניה של העיריה והממשלה, אם זה ברמת-אביב, בנווה-אביבים וכו', כדי להביא למיזוג אוכלוסייה.

בסיום דברי אני חוזר ומזמין את הוועדה לבוא ולסייר במקום, כדי לקבל תמונה מוחשית יותר מן המצב בשטח.

א. יריב:

נדמה לי שאנחנו צריכים להבדיל בין מספר דברים: בין העניין שיש לנו

כאזרחי המדינה וכנציגי ציבור שהחוק קוים; בין הצורך שבעלי יד חזקה לא יוכלו לכפות את רצונם על הציבור, ובין הבעיות שנוצרו בשך השנים בשכונות שמסביב לת"א.

מן הדיונים האחרונים למדתי דברים לא מעטים שלא היו ידועים לי קודם. בין צפון ת"א ובין השכונות יש למשל שוני לא רק ברמתם הכלכלית של התושבים, אלא גם באופי הבניה הבלתי-חוקית. בצפון נובעת בניה זו לאו דווקא ממצוקת דיור. לכן נראה לי שעם כל רצוננו לקיים את החוק ולפעול נגד בעלי היד החזקה המנצלים את המצב בשכונות לצרכים שלהם - אני חושב שהמשך הפעולות נגד מפירי החוק צריך להשתלב בתכנית כוללת, בקווים כלליים כפי שציין ח"כ ידיר.

כיוון שאינני בקי בכל בעיות השכונות,

קשה לי להצביע על קו מסויים ספציפי. מה שאני יכול לומר: שצריך לגשת לבעיה מתוך גישה כוללת, הרוואה את כל הבעיות ומציעה תכנית של פתרון גם לבעיות עצמן וגם לפעולה נגד מפירי החוק. בצפון הדבר כבר נראה פשוט יותר. יש כמובן גם אספקטים של הסברה ויחסי ציבור שצריך להתחשב בהם, וצריך להראות שאין נטפלים כאן למקרה ספציפי אחד או שניים רק כדי להפגין כוח מצד השלטון.

אני יודע שהעניין איננו קל ולא פשוט.

זוהי בעיה בהיקף גדול, ומשתלבת בהרבה בעיות אחרות. אבל נחטא לעניין אם לא נלמד אותו עד סופו, בשיחוף עם כל הרשויות הנוגעות בדבר - גם העיריה, גם משרד השיכון, גם משרד הפנים, גם מינהל מקרקעי ישראל וגם משרד האוצר. אחרת נימצא נטפלים למקרה עקר אחד או שניים, ולא

א. יריב:

נחרום לפתרון הבעיה אלא נגיע רק להסתכנויות נוספות שאין לנו ענין בהן.

ושאלה: האם מישהו שעקב אחר העניינים יודע אם היה לארועים הללו הר גם בעתונות חו"ל?

אחמול שמעתי שהיה.

ש. להט:

א. יריב:

זה מתקבל על הדעת. וזה מצטרף לשורה של פרסומים אחרים שהיו לאחרונה בחו"ל ושאינם עוזרים לנו - ואני מדבר על פרסומים בקרב יהודים בחו"ל. מתקבלת תדמית של שוטרים וחייילים שמכים אוכלוסיה מרוכאה וכו'.

מכל האמור אני מציע שבהזדמנות זאת לא נתרכז בנייתוח האירוע שהיה בשכונת התקווה בלבד, אלא נחשוב על מה שניתן לעשות כדי לספל בנושא של הפרת החוק בשכונות מתוך גישה כוללת. כי הדברים ילכו ויחמירו בלחץ המציאות, ואז נעשה דברים ללא תכנון, תוך הסתכנות גוברת והולכת.

ד. קורן:

אני חושב שהדיון נערך לפני זמנו, משום ששמעתי שח"כ חביב שמעוני עומד להעלות היום את הנושא בכנסת, והוא כנראה יועבר אלינו פורמלית ע"י הכנסת, ואז נצטרך להסיק מסקנות.

לא השתתפתי בישיבה הקודמת, אבל אני חושש שיש כאן טעם לפגם: כשעומדים לבצע צווי הריסה - צריך לעשות זאת ללא משוא פנים, ובעת ובעונה אחת בכל המקומות בהם יש צווי הריסה. הרושם שלי הוא שציריית ת"א נקטה בצעד של הליכה נגד אלה שנחשבים חלשים יותר. לי למשל הפריעה העובדה שבוצעו ההריסה אצל הערבים ביפו לפני שבוצעו צו הריסה בצפון ת"א. אמנם, שמעתי שגם בצפון בוצעו צוויים, אבל שם נעשה הדבר בשקט, בלי טלביזיה ובלו הפגנות. אבל מי שלא היה במקום - לא יודע כל זאת, ומקבל רושם שונה, גם אני קבור שצווי הריסה יש לבצע, אבל צריך לבצע אותם בזמן, מיד כשמתחילים לבנות בניגוד לחוק, ולא צריך לחכות עד שהבנתי עומד וגרום בו משפחות עם ילדים ועם רהיטים וכו'. אינני מרגיש טוב כשאני נוסע לצפון ועובר למשל ע"י הכפר מג'דל-כרום, ורואה את הבית שנהרס וקרט תחתיו על אם הדרך - עדות מדכאה והזמנה לכל העתונאים הזרים לבוא ולראות.

היו"ר ב.צ. קשת:

מה שנוגע להצעה לסה"י שהגיש ח"כ שמעוני לכנסת: בשבוע שעבר חיכינו, כי חשבנו שהיא תועלה ביום ד' שעבר, אבל משלא הועלתה אז - התחלנו לדרון בנושא כאן. הרי בלאו הכי לא נסיים היום, ונוכל אפוא להמשיך ולנסח מסקנות אחרי שהכנסת תעביר אלינו את הצעתו של ח"כ שמעוני.

נציגי המינהל הוזמנו לכאן היום בעיקר כדי שנשמע מהם מה מקומו של המינהל בכל הפרשה הזאת. אתם הרי בעלי הקרקע; על אדמות שלכם הקימו מה שהקימו. היכן הייתם כשנוצרו העובדות שנגדן צריכה אח"כ העירייה להילחם? ואין זה המקרה הראשון. היה לנו מקרה דומה במגשרת-ירושלים. כבר אז הופיע כאן נציג המינהל, ושמענו ממנו דברים על צורת העבודה של המינהל. נשמח לשמוע פרטים נוספים גם היום.

מר ספלן:
עובדה אחת שמשום-מה לא נשמעה בדברי חברי הכנסת היום: שתי השכונות - גם שכונת עזרה וגם שכונת התקווה - פרטית, ולא על קרקע של המינהל.

י. גארי:
הקרקע הספציפית הזאת שבה מדובר היא שלכם?

מר ספלן:
שכונת הארגזים היא על קרקע של המינהל, כשחלקה המאוכלס הוא בשמירת העיריה וחלקה הלא-מאוכלס הוא בשמירה ישירה של המינהל. שכונת הכולגרים, שבה נהרס הבית, איננה קרקע שלנו.

ש. להט:
עד כמה שאני יודע, הקרקע של משפחת הרדי, שעליה מדובר, שייכת למינהל מקרעי ישראל.

ג. אליעזר:
מה פירוש "עד כמה שאני יודע"? האין רישום מדוייק בטאבו?

מר ספלן:
קרקע של המינהל לבניה ציבורית מוקצית למשרד השיכון, והוא מצידו מקצה אותה לחברות שיכון ציבוריות או פרטיות למחצה. לדוגמה: חברת חלמיש, שהיא חברה ציבורית משותפת לעיריה ולמשרד השיכון, קיבלה עד 1972 הקצאות קרקע ישירות מהמינהל. מ-1972 ההקצאות הולכות דרך משרד השיכון, שמורה לנו מה להעביר לחברת חלמיש, כך שגם הפיננסיים נמסרו לאותן חברות. הנסיון לימדנו שכאשר הפינוי נמסר לחברה ציבורית - הייתה לנו כתובת ממי לדרוש פינוי כל השטח, לפי קריטריונים משותפים למינהל ולמשרד השיכון, קריטריונים שנבדקים מחדש מדי שנה. בעוד שכאשר נמסרו בעבר שטחים לפינוי ובינוי לחברה קלבנית פרטית - הקבלן הפרטי הלך חמיר בדרך הקלה ביותר: הוא פינה מה שניתן לפנות בקלות, ובנה מה שניתן לבנות בקלות. לכן אנחנו נמצעים היום להעביר את העניינים הללו של פינוי ובינוי לחברות פרטיות, אפילו הן עובדות מטעם משרד השיכון.

הסוכן של המינהל לפינויים הוא חברת עמידר. במקרים יוצאים מן הכלל, כגון אחוזת-חוף (מנשייה), קיימת ועדה מיוחדת לפינויים, הצובדת לפי קריטריונים מיוחדים. בדרך כלל הקריטריונים הם כלל-ארציים; כל איזור ואיזור לפי צרכו. בשנה שעברה בא אלימלך רון, נציג שכונות העוני, וביקש שהמינהל יטפל ישירות בפינוי שכונות העוני. אני נרתמת לכך אישית, אבל בקושי הצלחנו לפנות שתי משפחות, משום שהודישות לפינויים הלכו ותפחו מפגישה לפגישה. שתי המשפחות שפוננו קיבלו פינויים מוגדלים מאד, אבל כנראה חזרו אף הן לשטח, ואנחנו עושים מאמצים כדי להוכיח לפחות שהיה רצון טוב. יצרנו תקציב מיוחד, אבל זה לא הועיל.

בסלמה למשל אנחנו בונים עכשיו שכונות. נאלצנו להפסיק אישור ל-350 יחידות דיור, בגלל בעיות תכנון קשות וויכוח עם בעל המושע. בלחץ של פלישה לשטח בא אלינו מר אוניקובסקי מהעיריה וטען שאם לא נעשה משהו מיד - נעמוד מחר בפני פלישה המונית, ולכן השגנו אישור מזורז לבנות מיד, ורק לשרייף קרקע מסויים כדי שנוכל לפנות את בעל המושע.

מר קפלן:

כשאנחנו מגלים פלישה בשטח תוך 24 או 48 שעות - אנחנו יכולים בעזרת המשטרה להוציא את הפולש. אם עבר הזמן הזה, אין לנו דרך אחרת אלא באמצעות בתי-המשפט. נפגשתי אישית עם כל מפקדי התחנות של המשטרה, וקיבלתי מהם סיוע, אבל לא תמיד המשטרה פנויה ויכולה להופיע תוך 24 שעות. וזה גם כשיש פס'ד של ביהמ"ש - גם אז מופיע אותו יהודי בחזרה כעבור שבועיים-שלושה, כפי שקרה לנו למשל באיזור רמלה-לוד. המשטרה הופיעה שם, והיה איום בנשק מצד פולשים, וזה לאחר פס'ד של ביהמ"ש. נוסף לכך, גם כשיש כבר צו מניעה של ביהמ"ש - בין ויזן אחד לשני בביהמ"ש מספיק בניתיים אותו יהודי להוסיף עוד קומה ועוד קומה.

מדובר בשכונות שהתפתחו רינאמית בשטח מ-1948. למשל: שכונת הארגזים, שהעיריה אחראית ישירות לשמירתה. יש שם גדרות של פחים. בכל יומיים אנחנו מופיעים שם - והפח זז. מפקחי העיריה והמפקחים שלנו עובדים כל הזמן תחת איומים; אין מרשים להם לגשת לשטח.

כל זמן שאין בידי מספר מדוייק של הגוש, החלקה ונסח הרישום - אינני יכול לומר כאן בדיוק למי שייכת חלקה מסויימת. אני יכול רק לחזור ולומר שרוב האדמות בשכונת התקווה ובשכונת עזרה הן קרקע פרטית. אני מוכן להתקשר מיד עם המחוז, ולברוק רישומים לגבי הבית הספציפי שאותו הרסו. ברור שיש אצלנו רישום מדוייק! אלא שלא הבאתי אותו איתי, ולכן אני אומר "לפי מיטב ידיעתי".

המחוז שלי משתרע מחדרה ועד אשדוד, כולל המשולש הערבי. יש במרחב שלנו 14 ערים, 10 מועצות מקומיות, ומספר מועצות איזוריות - בסך הכל יותר מ-200 ישובים עם 20 אלף נחלאות חקלאיות. לכל האיזור הזה יש לנו 8 מפקחים, ב-8 נפות. וזה כשאנחנו חייבים לאתר בניה בלתי חוקית בו-במקום וברגע הבניה. לאחרונה קיבלנו 68 צווים מביהמ"ש. אבל גם כשגילינו בבייתוקמה ארשתים והגענו לביהמ"ש - אמר השופט: תנו להם לגמור את שש הקומות, ותחפשו. דבר כזה עושה לו כנפיים בכל המחוז.

להלכה צול כל אדם להגיש תכנית על קרקע של השני, אבל התכנית חייבת לקבל אישור של הוועדות המטוטוריות. בחדשים אוקטובר, נובמבר ודצמבר הוציא מר זורע הודאת הקפאה על כל פעולה של משרד השיכון, כי גם המשרד עלה על קרקע של המדינה ללא דשות. נאלצתי לעשות סדר במחוז גם כשבאו אלי בטענות שיש עליה גדולה ואיך אפשר לעצור את הבניה. כל זמן שלא תואמה התכנית עם המדינה - החלטנו שאסור לבנות. כיום יודע גם הפרט שהוא חייב לעבור דרך המינהל כדי לקבל חתימה. אבל כאן הייתה פלישה של תכנון, לא של בניה, ונאלצנו להיאבק נגד פלישה ברמה יותר גבוהה. פנינו למשל לכל המועצות האיזוריות ולראשי הערים כדי שהפיקוח המוניציפלי והפיקוח שלנו יהיה משותף. אלא שיש רשויות מקומיות שהן בעצמן מעוניינות לגזול את הגזל הזה מן המדינה; לא תמיד האינטרסים משותפים.

נכון שיכולת הפיקוח של המינהל איננה מעניינכם. אבל יש כאן בעיה משפטית חשובה: אנחנו פועלים בתוקף חוק המקרקעין מ-1969, ואילו הרשות המוניציפלית פועלת בהתאם לחוק התכנון והבניה מ-1965, שלפיו יש שתי דרכים לפעולה: צו מינהלי וצו שיפוטי. אם המועצה מגלה גדר שנבנתה ללא דשות - היא רשאית להרוס אותה בלי בעיות. בעוד שאני, כשאני מאחר ב-48 שעות - חייב לעבור את הווייה-דולורוזה, כשדיון משפטי אחד יכול להימשך חמש שנים.

מר וירשובסקי:

הרשות המקומות מצווה עפ"י החוק לשטוק ולקיים את הוראות חוק התכנון והבניה. ואכן, אנחנו עושים זאת. אנחנו מדברים כאן על ביצוע צווים של ביהמ"ש. מה פירוש הדבר? פירושו שגילינו עבריינות באמצעות פקחים של העיריה, פתחנו תיקים, נוהלו משפטים שנמשכו זמן רב, וכל הטענות של מקרים סוציאליים ודיון דחוק וכו' עמדו בפני השופט, ואעפ"כ הוציא השופט את

מר ויטשובסקי:

צו ההריסה. וזה נעשה בהיקף גדול, כי יש עבריינות בהיקף גדול. כשניתן
אפוא פס"ד סופי של ביהמ"ש - העירייה חייבת לבצע אותו. זהו למעשה הנושא
שבבקבותיו פרץ הויכוח הזה. כי מדובר בסופו של תהליך ולא בתחילתו.

זמן רב לא ביצענו צווי הריסה. הגענו
למצב שבת-המשפט העירוני לנו שאינם רוצים עוד להוציא צווי הריסה משום
שאינם מאמינים שנבצע אותם, ואנחנו עמדנו נזופים בפני השופטים. קדה
ששופטים עירוניים אף רשמו לעצמם תאריכים של פסק-דין, ושאלו את
התובע: האם במקרה מלוני כבר ביצעתם?

כשמדובר אפוא בשמירת החוק - צריך
להביא את הדבר הזה בחשבון. לא התנפלנו כאן על מישהו, אלא הלכנו
בדרך חוקית שהוכתבה לנו ע"י הבית הזה.

אני רוצה לומר משהו כאזרח, לא כעובד
עירייה: אין כיום מטעמה של קלון נארץ על עבירות בניה, לא בצפון ולא
בדרום. יש אפילו מקרים שרואים זאת כגבורה: ראה, הדבר הזה נבנה שלא
כחוק. משום שאין התייחסות לעבירות בניה כאל עבירות חמורות, ויש כאן
פירסום של תודעת הציבור שחוק הוא חוק וצריך לשמור עליו. את הבניה
הבלתי חוקית צריך לראות כחלק מהמסכת הכללית של אי-שמירת החוק במדינת
ישראל, ולא לראות את חוק התכנון והבניה כחוק מנדטורי מיושן למרות
שנחקק ב-1966.

לכן צריך להוסיף שגם העירייה וגם
הממשלה הפרו את החוק, ואז האזרח שואל: אם לעירייה ולממשלה מותר - למה
לי אסור. אם אנחנו באים אפוא לשמור על החוק אבל נייעצר בביצוע צווי
ההריסה - בדור לאן נגיע.

בשבע שנים סיפר העתונאי יצחק טישלר
בטלביזיה שבנק-לאומי בנה בניה גדולה בת"א, אמנם בהיתר, אבל ההשכחה
היתה שלושה מיליון ואילו העירייה גבתה רק מיליון וחצי לירות. והוא
הוסיף: במקום שראש העירייה יעמוק בהריסה - שיגבה את מס-ההשכחה. הוא
אפילו לא טרח לברר אצלנו. זה משום שיש אצלנו נטייה להוציא את העוקץ
מענין שמירת החוקים.

לפני ארבע שנים התחלתי לטפל בנושא של
צווי הריסה מינהליים, וביקשתי כאן בוועדה תיקון חוק התכנון והבניה.
אילו תוקן אז החוק כפי שביקשנו, והיינו מקבלים את הסמכות ומבצעים את
צווי ההריסה המינהליים - ייתכן שלא היינו יושבים כאן היום בנושא זה.
אם יהיה זירוז בחקיקת הסמכות לביצוע צווי הריסה מינהליים בעקבות
הדיון של היום - כבר התקדמנו במשהו. לפני שנה דנו במשרד הפנים בשורה
של תיקונים בחוק התכנון והבניה למען ייעולו, אנפת קנסות וכו'. כיום
הקנס המכסימלי על עבירות הבניה בתחנה-המרכזית בת"א הוא כמה אלפי
לירות בלבד. אבל שום דבר לא נעשה עד כה בענין זה, ובינתיים נוצרת
בשטח עבריינות בקנה-מידה גדול. ורושה אפוא חקיקה יעילה, שתאפשר
ביצוע מהיר.

ח"כ יריב דיבר על תכנית כוללת. תכנית
כוללת היא דבר טוב מאד. השאלה היא רק זו: כיום מדובר הפקח על בניה
מוסך של 200 מט"ר בניגוד לחוק. כשרוצים לעשות משהו - מתחילים לדבר
על מקרה סוציאלי וכו' (מדובר באחת השכונות הדרומיות). כשמתחילים
לערוך בדיקה - מתברר בסופו של דבר שהאיש איננו מקרה סוציאלי, יש
לו דוכנים בשוק ומצבו לא רע כלל. אבל עד שמסיימים את כל הבירורים
הללו, ואם אין מבצעים את צו ההריסה מיד - בינתיים ממשיך האיש
ובונה עוד ועוד. השאלה היא עקרונית: האם בכוונתנו לפעול נגד מפירי
החוק, ויולאיכנס לשיטה של נורמה לפיה צריך קודם כל לשמור על החוק?
אני יכול אפוא רק לבקש שוב ולהתחנן בפני הוועדה: אנא, תנו לנו את
הכלים של צווי הריסה מינהליים, ואפשרות של הגדלת הקנסות, ואני חושב
שנוכל למנוע הרבה מקרים מסוג זה בעתיד.

מר קפלן:
רציתי עוד להעיר לשאלה שנתעוררה בקשר
לשטח של אותו הרדף: העירייה הרטה את
המבנה כמבנה בלתי חוקי, ללא קשר עם שאלת הבעלות על הקרקע.

ש. להט:
הוא בנה את המבנה במבנה בלתי חוקי,
משום שלא יכול היה לקבל רשיון, ולא
יכול היה לקבל רשיון כי לא יכול היה להביא אישור בעלים, משום שהבעלים
הוא מינהל מקרקעי ישראל.

ב. מואב:
אני מבין שלרשות המינהל יש מספר מוגבל
מאר של אנשים העוסקים בנושא הפיקוח.
אבל גם כתנאים הנתונים, במגבלות של כוח האדם וכולל הסחבת של בתי-
המשפט, השאלה היא אם המינהל מתפקד כפי שצריך לתפקד.

השאלה הראשונה היא של תיאום עם
גורמים ממשלתיים אחרים. בסוף השנה הקודמת שמענו את הו"כוח בין מסרד
השיכון ומינהל מקרקעי ישראל. אני יכול להבין ניגוד אינטרסים בין
העירייה ובין המינהל. אבל אינני רוצה לקבל ניגוד כזה בין שני גופים
ממשלתיים. אם היחסים בין ראש המינהל ובין שר השיכון אינם טובים -
שיפתרו את הבעיה בדרג אחר. זאת איננה סיבה להמשיך במצב הקיים.

ה'ר. ב. צ. קשת:
ח'כ מואב, זוהי הערה ששום פקיד
ממשלתי בכל דרג שהוא לא יוכל לענות
לך עליה.

ב. מואב:
זאת הייתה הערה כללית. עכשיו מספר
שאלות.

האם יש תיאום בין המחוז של מר קפלן
ובין חברת עמידר? באיזו דרך אתם מתאמים את הפעולות עם עמידר ועם
הגופים הממשלתיים האחרים?
האם יש במחוז שלך אינוונטר של קרקעות
המצויות בידיכם ושאתם מסוגלים במצב הנוכחי לפקח על מה שמתרחש עליהן?
חשובתו של מר קפלן, שאיננו יודע אם הקרקע הקונקרטיה שבה מדובר היא
בבעלות פרטית או של המינהל - היא אפיינית: המינהל איננו מסוגל לאתר
קרקעות בקלות, ולכן מאחרים בכל פעולה. מה אתם עושים כדי שמצבם
המצב החמור הזה לא יימשך?

י. בארי:
המקרה הזה של הקרקעות|בשכונת עזרה
איננו בודד במסכת המקרים של קרקעות
שבבעלות המינהל שבהן אינכם ממשיכים את זכויותיכם. בדו"ח האחרון של
מבקר המדינה מדובר על קרקעות|בירושלים, בחיפה ובדמלה, שנתפשו ע"י
גורמים זרים והן מוחזקות זה שנים שלא כדין, על אפכם ועל חמתכם, ולא
נקטתם צעדים כדי לממש את זכויותיכם. המקרה הקונקרטי שבו מדובר,
בהנחה שהקרקע אכן שייכת למינהל, גם הוא הוכחה לכך שלא נקטתם צעדים
כדי לסלק מן המקום בתביעה לסיילוק יד את הפולשים. ומה שמסר לנו מר
קפלן זאת למעשה הרמת ידים וכניעה של הממשלה לכל מסיגי הגבול, ולכך
לא ניתן את ידנו.

ג. אליעזר:
כשהוזמן מר קפלן אלינו היום, האם לא
יודע בדיוק במה מדובר, מהו הנושא
המפציפי שעליו אנחנו דנים?

מד קפלו:

לא.

ג. אליעד:

אני מתפלא. מדוע איננו יכולים לדעת מהו המצב של המדינה ביחס לשכונה הזאת - שכונת עזרה שכונת הכולגרים וכו' מה מצב האינפוסטרוקטור והבעלות של המדינה בשכונות הללו? קראתי בעתון שעיריפת ת"א השיגה את האחריות של ביהמ"ש בטענה שזוהי קרקע של המדינה ולפיכך לא יכול היה האיש לקבל את הסכמת המדינה לבניית המבנה. איך הופיעה העירייה בדיון בביהמ"ש? האם לא היה בידי העורך של העירייה נסח רישום מדויק?

י. חמיר:

אני רוצה לקרוא לפניכם הצעת סיכום שהכנתי לדיון הזה, שיש בה התייחסות

לגישה העקרונית לבעיה.

הי"ר ב.צ. קשת:

ח"כ חמיר, אני מבקש ממך לא לקרוא הצעת סיכום, מפני שאני רשוח לכל חבר אחר של הוועדה להציע סיכום משלו, ואני הרי הודעתי שלא נסכם סיכומים לפני שתועבר אלינו ההצעה לסיכום של ח"כ שמוני.

י. חמיר:

אני רוצה אפוא להגיש לכם בתורני שבראיהם לי במוצא שהכנסת צריכה להמליץ

עליו בסוגיה חמורה זו:

ראשית - אנחנו צריכים לראות בגילויי האלימות והפרת החוק והסדר בשכונת עזרה ליד שכונת התקווה בת"א, שאורגנו כדי להתנגד לביצוע פסקי דין חמורים, על יחידים ומבנים שאורגנו שלא כחוק ובגלגול לתכניות בנין יעילות. תהפעה חמורה בפרט.

ועדת הפנים, המודעת מזה זמן רב לתופעה ההרסנית של בניה בלתי חוקית, קובעת שזוהי פגיעה חמורה ביותר בחברה שתוקנת, הגורמת לשיבוש ללא תקנה של תכניות בנין ערים ומכיבתן האנושית, משבשת את השירותים לסוגיהם, יוצרת סחח אנושי, מגבירה את האלימות והפשע, פוגעת קשות באיכות המדינה ובמאזן האקולוגי העדין שנתערער ממילא בארץ בשנים האחרונות, בעיקר בערים, והדבר עלול לפגוע בסופו של דבר בכלל האינטרס הלאומי-ממלכתי של המדינה.

בשנים האחרונות נתגלתה תופעה עגומה נוספת של אי-מילוי פסקי-דין של בתי-המשפט. זוהי התדרדרות של קיום משטר של חוק וסדר, ועידוד אלמנטים אלימים, פושעים, סחטנים ונצלנים (כמובן, יש גם אלמנטים שעושים זאת בתום לב, אבל לדעתי הם היו מיעוט במדינה).

הרשויות המופקדות על קיום החוק והסדר גילו חולשה בלתי מובנת בטיפול בבעיות אלו בעבר. הדבר מעשיר את המעטים, משחית את רשות הרבים, מערער קיום חיים תקינים, ויש לדבר השפעה חמורה במישור זה על חיינו בעתיד במדינת ישראל.

משום כך אני עכ"פ רואה צורך לחזק במלוא הסמכות הציבורית של הכנסת את ידי עיריית ת"א וראשה, את ידי המשטרה ומדינה ישראל וכל הגורמים האחריים, בהחלטתם הנחושה לשים קץ למעשי הגזל וההפקרות במדינת ישראל בתחום הבניה הבלתי חוקית. אני פונה לציבור להתקומם נגד מעשי יחידים שהופכים את החוק במדינה להפקר, ולכלום ביחד - תוך מעורבות קהילתית - את תחומי השחיתות וההשתוללות.

י. תמיד:

קיבלתי פתק מח'כ ידיר, המצביע על כך שיש לחייב את הרשויות הנזכרות בדבר לחפש פתרונות דחופים למקרים מיוחדים הנתונים במצוקה - ואני מסכים אחר. אבל האמת היא שהפרת החוק והתכנון במדינה הפכו כבר מזמן להיות נחלת אנשים שיש להם מכך מקור הכנסה פנטסטי, עולם-תחתון מאורגן שמשתמש בשק חם בגז אנשי החוק במדינה. לכך חייבת הכנסת לתת את דעתה, גם אם אנחנו יושבים כאן בדיון בלתי-פורמלי, ועלינו להביע את מלוא התמיכה בכל הגורמים העומדים על משמר מצות בתי-המשפט.

היו"ר ב.צ. קשת:

חברי הוועדה היו אמורים להתייחס היום רק לדבריו של מר קפלן, ולא להציע הצעות סיכום. לא נתווכח אפוא עכשיו על הצעת הסיכום שקרא ח'כ תמיד.

מ. ידיר:

ברור שלא נסכם היום. הייתי מבקש אפוא מנציג המינהל להביא לנו לישיבה הבאה את המפה האיזורית השלמה, כדי שנראה בדיוק מה הם האיזורים השייכים למינהל. עד כמה שאני יודע, שכונת עזרה-א' היא קרקע פרטית; שכונת התקווה מדרך לוד לכיוון צפון היא קרקע פרטית. אבל כל הקרקע מהעבר השני של דרך לוד, שכונת עזרה-ב' וכו', היא אדמת המינהל, כולל שכונת הבולגרים וכו'.

מר י. לפיד:

לדברי ח'כ אליעד בענין הופעת העיריה בבניהם: לי היה הכבוד להופיע בבניהם בשם העיריה במקרה הנדון. הענין התגלגל בשלוש אינסטנציות. האיש לא הופיע בעצמו, אלא באמצעות עו"ד שהיה בקי מאד בענין. הוא ידע שאם יביא חתימה של בעל הקרקע - מצב יהיה טוב לאין ערוך. יש לנו מכתב שהקרקע שייכת למינהל, ויש שם תכנון לעתיד של דרך שצריכה לעבור במקום.

היו"ר ב.צ. קשת:

כלומר, העיריה הופיעה לפני השופט בהודעה שהקרקע שייכת למינהל?

מר י. לפיד:

כן. חתום ע"י מהנדס העיר.

היו"ר ב.צ. קשת:

קיבלתי פתק ממזכיר הוועדה בו נאמר כי הנושא שהועבר למינהל מקרקעי ישראל לקראת הפגישה היום היה: "איך מממש המינהל את זכותו על קרקעותיו למניעת פלישה ובניה בלתי חוקית באיזור ת"א - כל זאת על בקע האירועים בשכונת התקווה".

מר קפלן:

לשאלה איך מתפקד המינהל עם עמידור - היות ועמידור היא הסוכן של המדינה - חאשית, עי"כ שבדירקטוריון של עמידור יש נציגים של המינהל; התקציב הוא של המינהל. יש ועדה פנויים בה יושבים נציגי המינהל, במקרים מסויימים עם זכות וטו (גם לפינויים וגם לבינויים). יש ועדות עסקיות וועדות חריגים, שגם בהן אנחנו מיוצגים.

לשאלה בדבר אינוונטר ושליטה: - במקסור החקלאי אנחנו כמעט מעודכנים. במקסור העירוני אנחנו עובדים עכשיו על אינוונטר של איזורי תעשייה - אחת הבעיות הקשות שלנו. ובמקסור העירוני אנחנו נמצאים כרגע בשלבי התארגנות. זה כשנתיים שעובדים על כך ביסודיות. עד אז היו מקרים שונים באיזורי תורפה, אבל הם מאבדים את ערכם תוך שנה. עכשיו אנחנו עוברים למיכור; כרגע אינני יודע בדיוק

מר קפלן:

בכמה קרקעות אנחנו שולטים, כי זוהי בעיה שקיימת מאז קום המדינה.
לעמידת יש אינוונטר של הנכסים שהיא עובדת בהם.

מר רותם:

לטענה בדבר נסח רישום: הדבר איננו פשוט, משום שבטאנו אין הקרקע רשומה על שם המדינה, אלא עדיין על שם הערבי שמלפני קום המדינה.

מר בארי:

אם זה רכוש של נפקד - הדבר מצויין.

מר קפלן:

לגבי נכסי נפקדים יש לנו אינוונטר. לשאלה שנשאלה ביחס לרמלה ודו'ח מבקר המדינה: כבר ציינתי שפנינו לערכאות, ויש משפטים שנמשכים כבר חמש שנים, ובין שמיעה אחת לשניה נוצרות עובדות בשטח. אנחנו ערים לדברים אלה שנעשו בעבר, והם נמצאים בטיפול משפטי.

כאשר לסילוק-יד וכו' - לא אמרתי שאנחנו מרימים ידיים. להיפך, אמרתי שמיום ליום אנחנו נכנסים לשליטה יותר מוחלטת, גם בשלב התכנון וגם בשליטה בשטח. אף הבאתי את הדוגמה של חלמיש שנקטנו מיד בצעדים כדי למנוע יצירת עובדות בשטח.

בהזמנה לישיבת היום נמסר לי שיש שני נושאים: איך מבצע המדינה את הפיקוח בשטח; ובירור הנושא של חוות-שלם - 1200 דונם של חוות-הזרע. משום כך אף הבאתי את כל התיק של חוות-שלם. יש אצלנו כל החומר שביקש ח"כ יריד, אבל התכוונתי למה שהוזמנתי.

מה שנוגע לפיקוח בשטח: הסברתי את הקשיים, שהם קשיים טבעיים. יחד עם זה, אנחנו שולטים היום בשטח, בעיקר החקלאי. ובכל זאת יש הספק מסויים. משום שלא תמיד העכבר גנב, אלא החור גנב. היה לנו מקרה של אדם שהתחיל לבנות חממה לשתיילים, וקיבלו נגדו צו הפסקה, אבל היא קיבל מביהמ"ש רשות לכסות את קירות המבנה בניילון כדי למנוע קלקול העצים. וכשהורידו לבסוף את הניילון - התברר שמתחתיו יש בית שלם.

היור ג.צ. קשת:

בשלב זה אנו מפסיקים את הדיון. נחזור קצתו לאחר שהצעתו של ח"כ שמעוני תועבר אלינו ע"י הכנסת. נשמע אז שוב את ראש העירייה, ואז נשמע גם תשובות לדברים ששמענו כאן היום.

2. המצב בטירת-הכרמל

ד"ר נ. אילתי:

טירת-הכרמל היא אחד המקומות הבעייתיים של מחוז חיפה, הנחשב בדרך כלל למחוז מסודר. זוהי תוצאה של הרכב האוכלוסיה במקום. יש גם בריונות שם, ואין יציבות בניהול המועצה. קמות שם הנהלות בקומבינציות שקשה לתאר.

כשבאתי אני לחיפה, לפני שמונה שנים, מצאתי בטירת-הכרמל הנהלה שראשה הוא איש מפ"ם, כששותפיו לקואליציה הם נציגי מפד"ל וגח"ל, ואילו המערך באופוזיציה. ההנהלה הזאת החיזקה קצת

ד"ר נ. אילתי:

ששה חודשים, ואח"כ התחיל ה"ריקוד". במצב כזה טוב היה אילו הקימונו ועדה קרואה, אבל הדבר היה חודשים אחדים לפני הבחירות, ולא זה הזמן לפזר מועצה ולהקים ועדה קרואה.

לאחר מכן החלה תקופת רגיעה ויציבות, כשבהנהלה ישבו אנשי גח"ל עם המפד"ל, בראשותו של המנוח אליאס כרמל שעשה רבות לפיתוח המקום, אם כי נכון שבמידה מסויימת של פראות (הוא טען כלפי החושבים: אינכם זקוקים ל"פנתרים" בטירת-הכרמל; אני ה"פנתר" שלכם).

אחרי הבחירות האחרונות התחילו הצרות, כבר ארבע או חמש פעמים היו שם חילופים. וכשיש אי-יציבות - אין עבודה יש שם בעיות קשות עם הפקידים, בגלל הרכב האוכלוסייה, כשכל פקיד אומר: נחכה חודשיים-שלושה, יבוא ראש עיר חדש. אפשר למצוא את רובם יושבים בבתי-קפה, ומקבלים שעות נוספות.

בתחילה עמד בראש המועצה איש המערך. אמרתי לו: אני מבקש שתתחיל לגבות מסים מהתושבים. המסים בטירת-הכרמל אינם גבוהים, גם בהשוואה למקומות אחרים לא-עשירים, למשל: נשר, שגם היא מקום קשה, או קרית-ים, שהיא עיריית-פיתוח למרפת, כיוון שיש שם עם מי לעבוד. גם בשני המקומות הללו - נשר וקרית-ים - יש אוכלוסייה קשה, אבל כשהגיהול טוב - הצלשית עבודה פיתוח, מה שלא קיים בטירת-הכרמל. שם הדברים רקובים מסיורים. אמרתי אפוא לראש המועצה: אם לא תתחילו לגבות גם את המסים הנמוכים שלכם - נפסיק לתת את העגרת הכספיים. והוא התחיל למנות לפני את צרותיו: הכסא שלי עומד להתמוטט, אמר. יש שם מבנים רבים שנבנו ללא היתר עוד לפני 15 שנה; חברת החשמל סירבה לספק לשם חשמל, ואנשים יושבים שם כבר שנים. כל מה שאפשר היה לקחת שם - לקחו. בסופו של דבר התמוטטה גם הקואליציה הזאת, וקמה שוב הנהלה בראשות הליכוד. התחילה שם בעיה של שעות נוספות, והתדברים התדרדרו עד כדי התמוטטותה של הקואליציה (בכל פעם עובר חבר מפלגה אחד לצד שכנגד).

באחרונה, אחרי שהמערך שוב ירד לאופוזיציה והליכוד עם המפד"ל חזרו להנהלה - התחילה תנועה גדולה למען הקמת ועדה קרואה. למעשה פנה אלי הליכוד עוד מזמן ודרש מועצה ממונה. אמרתי: מועצה ממונה ממני כשאינ רוב. אם יש לכם טענות על גיהול המועצה - למה לא תדרשו ועדה קרואה? אבל לא דרשו (יש שם בעיה נוספת: מי שנדחה - מסרב לעזוב).

עכשיו מתארגנת במקום כאמור תנועה למען ועדה קרואה. אלא שלהנהלה נכנס לאחרונה איש הליכוד, המגלה רצון טוב. כשבאו אלי אנשי המערך ודרשו ועדה קרואה - אמרתי להם: רק עכשיו נבחר אדם חדש. אם העניינים ימשיכו להתנהל כפי שהתנהלו עד היום - נחשוב על ועדה קרואה, אבל בינתיים נחכה קצת ונראה.

ב. טואב:
השאלה היא אם הרשות המקומית מתפקדת היום כהלכה. ואילו אני שומע שאין הסכמה בין ראש המועצה ומגנו מי אחראי לתיק החינוך, כשכל אחד מהם מוריד לפקיד החינוך הוראות הישמעו רק להוראות שלי. גם תקציב הרווחה איננו מבוצע שם. אני שומע שאחזקת השירותים הסניטריים בבתי-הספר היא ברמה בלתי-נטבלת; הילדים רצים הביתה. אין פיקוח של המועצה על השירותים. אין במקום בית-מרקחת, לא מסטרה (יש שומר אחד שאיננו מתפקד); אין שם דופא אחרי תשע בערב, לא אמבולנס ולא תחנת מו"א. יש גשירה של תושבים מהמקום וירידה מוראלית חמורה. ומדובר בישוב גדול, של 15 אלף נפש, עם מקומות תעסוקה. נפגשתי עם אקדמאים צעירים שהיו רוצים להשאר במקום, אבל פשוט אינם יכולים, כשרמת השירותים היא כזאת.

ב. מראש:

לאור העובדה שהיו במקום חילופי שלטון
כל-כך תכופים - האמון זה המצב שעפ"י החוק צריך למנות שם ועדה קרואה?

היו"ר ב.צ. קשת:
ועדת הפנים לא דנה במצב בסירת-הכרמל,
ביקשנו מן הממונה על מחוז חיפה למסור
לנו אינפורמציה, ולכן לא יהיה זה נכון לסכם שוועדת הפנים תובעת
הקמת ועדה קרואה. ח"כ מראש מצדו יכול לפנות למשרד הפנים בתביעה
להקים ועדה קרואה, אבל ועדת הפנים איננה יכולה להתייחס לכך מבלי
ששמעה את כל הגורמים, כולל נציגי המקום.

אני כשלעצמי חושב שהדרך היא ללחוץ על
המפלגות להקים במקומות כאלה קואליציות סקיר-אל-קיר, כדי למנוע
קניית קולות והעברת אנשים מקואליציה לקואליציה. בזמנו של המנחה
אליאס כרמל אמנם היתה פראות בניהול המקום, אבל היה גם "אבא" במקום,
היה פיתוח. לא ניכנס אפוא לדיון בנושא זה. שמענו את האינפורמציה
שביקשנו, והדרך לפני ח"כ מראש פתוחה לפנות למשרד הפנים.

(הישיבה ננעלה ב-10.50)